

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВИРОБНИЧОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Куцманд А.О., Мазнів Г.Є.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Перехід до ринкової економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва і т.п. Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємств. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників. Собівартість продукції є одним з найбільш багатогранних показників господарської діяльності підприємств.

Слід зауважити, що з різних причин на практиці немає повної відповідності між справжніми витратами на виробництво та собівартістю продукції. Так, наприклад, до собівартості включаються витрати на оплату часу працівникам, які залучаються для виконання державних або громадських обов'язків, якщо ці обов'язки виконуються в робочий час; оплата працівникам-донорам днів обстеження, здавання крові та відпочинку та ін. Разом з тим до собівартості не входять загальногосподарські (адміністративні) витрати та витрати на збут продукції (робіт, послуг).

Склад витрат, які входять до собівартості, не є незмінним, він може з тих чи інших практичних міркувань змінюватись. Та за всіх умов собівартість має найповніше відображати витрати на виробництво продукції (робіт, послуг). Для оперативного управління собівартістю в цеху, на виробничих ділянках проводять групування відхилень від норм і зміни норм за місцями виникнення, причинами й винуватцями. Якщо оперативно не аналізувати фактори формування собівартості і не приймати відповідні заходи, то результати ретроспективного аналізу собівартості продукції за даними місячної (квартальної) звітності не відобразатимуть реальних змін витрат на виробництво. Аналіз собівартості продукції спрямований на виявлення можливостей підвищення ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів у процесі виробництва, постачання і збуту продукції.